

interessenter. Blant de eksterne som omtales, er eiere, den medisinske industrien, interesseorganisasjoner, lokalbefolkning og statlige myndigheter. Her gjennomgår man også metoder og mekanismer for styring av helsevesenet, slik som lover, utdanning og autorisasjonskrav, overenskomster og avtaler, utarbeidelse av statistikk og helseregistre, etiske regler, tilsyn og overvåking og kvalitetssikring, inkludert krav til sertifisering. Kapittel fire omhandler helseøkonomi, og man klarlegger begreper som cost-effectiveness-analyse (CEA), cost-utility-analyse (CUA) og cost-benefit-analyse (CBA). I kapittel fem tar man for seg helsereformer i mange land gjennom de siste 70–80 årene, hva som skaper reformer, hva de har omhandlet, og hvorfor de har lyktes eller mislykkes. I kapittel seks får man en nærmere beskrivelse av det danske helsevesenet.

I kapittel tre sier forfatterne at én av innfallsvinklene til å forstå helsevesenet er å betrakte det som en slagmark for kampen mellom forskjellige interesser, mer enn som resultat av rasjonell planlegging. Noen av aktørene har klart motstridende interesser. Oppi dette prøver økonomer å argumentere for rasjonell styring, men forfatterne stiller seg kritiske til ensidig fokusering på økonomisk bunnlinje i et helsevesen som ikke kan ha profitt som dominerende motiv. Også medisinskfaglige miljøers bidrag er mange ganger basert mer på egeninteresser enn på analyse av hva som er mest tjenlig for samfunnet.

Også jusens økende innflytelse, og hvordan statlige tilsynsorganer kontrollerer at helselovene blir overholdt, tar forfatterne for seg i kapittel tre. Dette er en internasjonal trend, og forfatterne beskriver hvorfor den er nødvendig. De redegjør imidlertid også for at det skjer en økende byråkratisering og at helsevesenet bruker mye ressurser på å gardere seg mot klager.

Hovedtemaer for de viktigste helsereformene i vår tid har ifølge forfatterne vært nye organisasjonsformer, pasientrettigheter, ønsker om økonomisk kontroll og kvalitetskontroll. Helsereformene har mange felles trekk på tvers av landegrensene. Forfatterne redegjør for den danske helsereformen etter år 2002. Den innebar nedleggelse av fylker (amter), opprettelse av regioner, sammen slåing av kommuner og ny ansvarsfordeling mellom kommuner, regioner og stat. Presidentene Clinton og Obamas bestrebelser for helsereformer i USA blir også diskutert.

Boken er for det aller meste en saklig redegjørelse for ulike styringsformer, modeller og reformforsøk, uten at forfatterne egne meninger kommer frem. Som en saklig gjennomgang kan den godt anbefales, også som oppslagsbok, for alle som har med helsevesenet å gjøre. Den kan kanskje også medvirke til at ulike aktører ser prioritering og helsereformer i større sammenheng, slik at man forhåpentligvis kan

begrense helsevesenets karakter av slagmark.

Steinar Aase

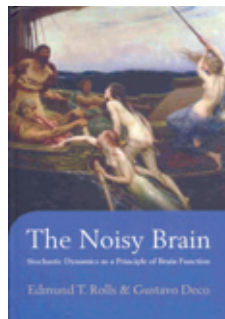
Sosial- og helseavdelingen
Fylkesmannen i Telemark
og
Institutt for oral biologi
Universitetet i Oslo

Om hjernens arbeidsmåte

Rolls ET, Deco G.

The noisy brain

Stochastic dynamics as a principle of brain function. 316 s, tab, ill. Oxford: Oxford University Press, 2010. Pris GBP 38
ISBN 978-0-19-958786-5

Forfatterne fremhever innledningsvis at for å forstå hvordan hjernen arbeider, må man kombinere mange ulike tilnærminger, fra nevrofysiologi på enkeltcellenivå til databaserte modelleringer (neural

computation). Det gjelder ikke minst hvis ambisjonen er å forstå komplekse mentale funksjoner. Hvilke nevrone prosesser ligger f.eks. til grunn når vi fatter en beslutning? Hvordan de informasjonsbehandlerne enhetene i hjernen virker sammen i nevrone nettverk er forfatternes hovedanliggende, men underveis trekker de inn kunnskap fra de fleste feltene innen nevrovitenskap og fra psykofysikk, psykologi og psykiatri.

Tittelen henspiller på at det skapes støy i hjernen ved at enkeltnevroner danner aksjonspotensialer med et relativt tilfeldig mønster. Forfatterne redegjør, med støtte i sin egen og andres forskning, for hvordan en slik støy er en helt grunnleggende egenkap ved kortikale nettverk. Nevronenes oppførsel er stokastisk – deres oppførsel kan analyseres statistisk, men lar seg ikke forutsi presist. Det medfører en sannsynlighetsbasert atferd som kan være en fordel ved f.eks. beslutningstaking, og som også kan bidra til å hindre at systemer «låser» seg. De diskuterer også mange andre fordeler for hjernens informasjonsbehandling med en viss støy i de kortikale nettverkene.

Boken består av åtte kapitler med tallrike korte underavsnitt. I det første kapitlet får man en grunnleggende innføring i nevrons og hjernebarkens bygning og fysiologiske egenskaper (men på et forholdsvis høyt nivå). I det andre kapitlet beskriver man en databasert tilnærming til analyse av hjernefunksjon, hvor nevrons stokastiske signalegenskaper står i sentrum. I de føl-

gende kapitlene anvender man denne tilnærmingen på en rekke sentrale funksjoner, som korttidshukommelse, oppmerksomhet, beslutningsprosesser, persepsjon, kreativitet, kognitiv aldring og drømmer. I tillegg drøfter forfatterne mulig relevans for symptomer ved schizofreni og enkelte andre tilstander.

Målgruppen er i første rekke lesere med solide forkunnskaper om nervesystemets struktur og fysiologi. For fullt utbytte kreves det i tillegg betydelig innsikt i matematikk og teoretisk fysikk (noe denne anmelderen ikke har). Men selv uten forutsetninger for å følge forfatterne på alle områder kan man få utbytte av deler av boken, hvor man analyserer grunnleggende mentale funksjoner og forstyrrelser av hjernefunksjonen.

Per Brodal

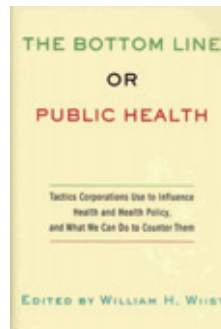
Institutt for medisinske basalfag
Universitetet i Oslo

Når bare bunnlinjen teller

Wiist WH, red.

The bottom line or public health

Tactics corporations use to influence health and health policy, and what we can do to counter them. 570 s. Oxford: Oxford University Press, 2010. Pris GBP 33
ISBN 978-0-19-537563-3

De børsnoterte selskapene skader USAs folkehelse i stort og økende omfang. Det er budskapet i denne veldokumenterte boken, som fortjener en stor leserkrets, ikke minst blant helsefolk. Men forfatterne dokumenterer ikke

bare elendigheten, de legger også frem et optimistisk program for hvordan bedriftene kan drives tilbake til sunnere og mer demokratiske posisjoner.

I det første kapitlet får man en kort oversikt over innholdet. Her beskrives hvordan USA har beveget seg fra en streng lovgiving overfor børsnoterte selskaper til dagens meget liberale, for ikke å si liberalistiske lover. Nå har selskapene bare en legal plikt: å se til «the bottom line», overskuddet til aksjonærene. Men selskapene har fått samme rettigheter som personer, for eksempel i forhold til yringsfrihet, å drive politisk virksomhet og ikke å slippe inn kontrollmyndigheter på uanmeldte besøk. Samtidig har de ingen ansvarlige personer; ingen som kan straffes ved lovbrudd. Selskapene selv får bare bøter, og de drives